

Skutery podwodne: narzędzia, zabawki, problemy

Korzyści i ryzyko związane z używaniem skuterów podwodnych

Czas na opowieść: trzech nurków (A, B i C) poszło na nurkowanie dekompresyjne na zaplanowaną głębokość 50 metrów. Oprócz dwóch butli z gazem dennym każdy z nich miał dwie butle dekompresyjne, jedną z EANx50, drugą z czystym tlenem. Ze względu na ilość sprzętu i oczekiwany silny prąd na miejscu nurkowym zdecydowali się na wypożyczenie skuterów.

Po zanurzeniu się na głębokość 30 metrów nurkowie płynęli wzdłuż zbocza pokrytego kamieniami, które prowadziło do celu ich nurkowania – rafy zaczynającej się na głębokości 42 metry. Prąd tego dnia był silniejszy, niż oczekiwano i spychał cały zespół w dół. Nurkowie zatrzymali się i odwrócili, aby szybko sprawdzić, czy skutery poradzą sobie z płynięciem pod prąd w drodze powrotnej, co okazało się możliwe. Zespół kontynuował zanurzenie i dotarł do szczytu rafy.

Okolo minutę później nurek A (przewodnik) odwrócił się i zobaczył tylko jedno światło zamiast dwóch, których oczekiwał. Jednego z nurków nie było. A i B zawrócili i zaczęli płynąć pod prąd. W końcu zauważyli C, który sygnalizował, że ma problem. Okazało się, że śruba jego DPV przypadkowo wkręciła się w długie ramiona miękkiego koralowca i zablokowała się.

Próby odplątania skutera nie powiodły się: ramię koralowca owinęło się wokół uchwytu i utknęło w wąskiej szczelinie między śrubą a obudową. Nurkowie zdecydowali się przeciąć ramię i zakończyć nurkowanie, doholować nurka C i zepsuty skuter do miejsca, o którym wiedzieli, że jest osłonięte od prądu i rozpocząć dekompresję.

Zdjęcie: Nicola Boninsegna

Chociaż skutery były w stanie holować jednego nurka pod prąd, sytuacja wyglądała zupełnie inaczej w przypadku dwóch nurków holowanych przez jedno DPV. Pomimo wysiłków zespołu podróż w górę zbocza była bardzo powolna, a na dodatek ciągle zwiększał im się czas dekompresji. Po kilku minutach nurkowie zdecydowali się przerwać nurkowanie, wynurzyć się w toni i dryfować z prądem.

Po pierwszej zmianie gazu zespół wystrzelił bojkę DSMB, aby zawiadomić załogę łodzi, że sytuacja się zmieniła. Kiedy nurkowie wynurzyli się na powierzchnię, prawie nie widzieli ładu. Na szczęście załoga łodzi zwracała uwagę na to, co się dzieje i podjęła ich z powierzchni w odległości ponad 2 kilometry od planowanego miejsca wyjścia.

Podwodne skutery, zwane też DPV stają się coraz bardziej popularne i jest ku temu dobry powód: dzięki nim możesz zobaczyć więcej, oszczędzać gaz, mniej się męczyć i zwiększyć swoje bezpieczeństwo, ponieważ możesz płynąć pod prąd. Nurkowanie ze skuterem to również świetna zabawa.

Niestety używanie DPV wiąże się również z nowymi sposobami, aby wpędzić się w kłopoty – niektóre z nich są dość oczywiste, ale inne nie. Wiele razy wykorzystywałem skuter w nurkowaniu technicznym i wyszkoliłem dużą liczbę kursantów. W tym artykule chciałbym wyjaśnić niektóre kwestie, na jakie należy zwrócić uwagę podczas nurkowania ze skuterem i jak sobie z nimi poradzić. Mam nadzieję, że nikomu nie trzeba wyjaśniać, iż ten artykuł w żadnym wypadku nie zastępuje szkolenia z wykwalifikowanym instruktorem.

Ewolucja DPV

W ostatnich latach postęp w rozwoju technologii produkcji baterii spowodował błyskawiczną ewolucję DPV. Skutery, na których ja uczyłem się nurkować miały wielkość zbliżoną do butli nurkowej i były wyposażone w akumulator ołowiowo-kwasowy stosowany w samochodach, a ich czas pracy wynosił ok. 50-60 minut płynąc w umiarkowanym tempie. W obecnych czasach podobną ilość energii zawiera urządzenie niewiele większe od suszarki do włosów w salonie fryzjerskim. Skutery wielkości butli nurkowej mogą mieć baterie, które działają przez wiele godzin i w większości przypadków pozwalają Ci płynąć w szybszym tempie, niż potrzebujesz.

Duża moc...

W nurkowaniu rekreacyjnym skutery są używane głównie do tego, aby wprowadzić trochę różnorodności do podwodnych doświadczeń. Dzięki nim nurkowie mogą przebyć większe odległości i być może zobaczyć kilka miejsc podczas jednego nurkowania. Zwłaszcza dla nowych użytkowników szybka jazda sama w sobie jest ekscytująca. Widziałem dorosłe osoby, w normalnych okolicznościach zachowujące się dojrzałe, które pływały w kółko jak czterolatki po zjedzeniu zbyt dużej ilości waty cukrowej i nie chciały puścić spustu. Bardziej poważne powody wykorzystania skutera to zmniejszenie zużycia gazu oraz łatwiejsze pływanie pod prąd.

W nurkowaniu technicznym zwracamy uwagę na trochę inne rzeczy. Skutery są narzędziami (choć trzeba przyznać, że nadal dają dużo radości). Zmniejszanie wysiłku staje się ważniejsze ze wzrostem głębokości, a możliwość płynięcia pod prąd sprawia różnicę między dokończeniem dekompresji we wcześniej uzgodnionym, chronionym miejscu a dryfowaniem po morzu, czekając, aż komputer pozwoli Ci się wynurzyć. W nurkowaniu jaskiniowym prędkość, jaką daje DPV pozwala nurkom znacząco wydłużyć eksplorację, dzięki czemu mogą dotrzeć do takich sekcji jaskini, które w innym przypadku byłyby poza ich zasięgiem.

Większość moich nurkowań wykonuję w miejscach, gdzie występują silne prądy (Puerto Galera, Filipiny) i skuter jest traktowany jak niezbędny sprzęt zapewniający bezpieczeństwo podczas głębokich nurkowań technicznych. Dzięki niemu możemy dopłynąć, gdzie chcemy i unikamy porwania przez prąd i dryfowania tam, dokąd nie chcemy.

Zdjęcie: Elke Riedl

... to duża odpowiedzialność.

Skutery są szybkie i o to właśnie chodzi. Doświadczony nurek jest w stanie utrzymać stałe tempo pływnięcia równe ok. 15 metrów na minutę bez niepotrzebnego wysiłku, ale nawet średniej klasy skuter może z łatwością osiągnąć trzy razy większą prędkość. W wodzie, gdzie widoczność wynosi 15 metrów można stracić kontakt z partnerem w ciągu kilku sekund, jeśli nurkowie popłyną w różnych kierunkach. Dlatego wymagana jest doskonała dyscyplina w zespole i dobrym pomysłem jest zabranie ze sobą latarki, nawet na nurkowania dzienne – nie dlatego, żeby lepiej widzieć, ale dlatego, aby być bardziej widocznym dla innych.

Drugą kwestią związaną z prędkością rozwijaną przez DPV jest wyrównywanie ciśnienia. Chociaż skutery powinny być używane tylko do pływania poziomo, szybkie zmiany głębokości czasami się zdarzają, albo przez nieuwagę, albo kiedy nurkowie płyną w dół lub w górę zbocza. Zwłaszcza na płytkiej wodzie nagłe zmiany głębokości mogą doprowadzić do problemów z wyrównaniem ciśnienia i barotraumy.

Ze względu na zmniejszanie i zwiększanie objętości skafandra i BCD zmiany głębokości mogą wpływać na pływalność. Podczas nurkowania ze skuterem zmiany pływalności są łatwe do przeoczenia. Przykładowo nurek, który ma zbyt dużą pływalność może ją kompensować, trzymając skuter nieco w dół. Po pierwsze tworzy to niepotrzebny opór, po drugie, kiedy nurek puści spust, natychmiast zacznie się wynurzać.

Czy kiedykolwiek nurkowałeś w tak silnym prądzie, że drugi stopień Twojego automatu wzburzył się od ciśnienia wody? Jeśli masz szybki skuter, taka sytuacja może się zdarzyć bez żadnego prądu – nurek płynie z ogromnym uśmiechem na twarzy, pozostawiając za sobą chmurę bąbli i w krótkim czasie czeka go niemiła niespodzianka.

Aby tak się nie stało, nieużywany drugi stopień automatu (np. alternatywne źródło lub backup) należy trzymać skierowany w dół i najlepiej w takim miejscu, gdzie nurk jest w stanie zauważyć jakikolwiek wyciek gazu. Automat z krótkim węzem na gumce bungee na szyi jest lepszy od tradycyjnej konfiguracji automatu rekreacyjnego, gdzie alternatywne źródło gazu znajduje się gdzieś z boku. Sprawdzanie zapasu gazu podczas pływania na skuterze jest ważną umiejętnością i jest to jeden z powodów, dla którego skutery zaprojektowane do obsługi jedną ręką (z linką doczepioną do uprzęży nurka) są lepsze od tych, które trzeba trzymać dwoma rękami.

Te ważne aspekty – zgranie w zespole, wyrównywanie ciśnienia, kontrola pływalności oraz świadomość, ile gazu jest w butli – mogą bardzo łatwo zostać przeoczone przez początkujących, źle wyszkolonych lub nieuwważnych nurków pływających ze skuterem.

Nawigacja

Nurkowanie ze skuterem może potencjalnie zakończyć się w dużej odległości od punktu wejścia – może ono znajdować się nawet poza zasięgiem wzroku. Jeżeli plan nurkowania zakłada, że nurkowie zostaną podjęci przez łódź lub zodiak na powierzchni, miejsce wyjścia z wody należy uzgodnić z załogą. Szybkie pływanie sprawia również, że o wiele łatwiej przeoczyć punkty orientacyjne służące do nawigacji i zgubić się, zwłaszcza jeśli sterowanie skuterem wciąż absorbuje duży procent uwagi nurka.

Zdjęcie: Nicola Boninsegna

„Nie jesteś w stanie wypłynąć z jaskini na płetwach, jeżeli

wpłynąłeś na skuterze”

Skuterów można używać do odwiedzania miejsc, które w innym przypadku byłyby poza zasięgiem nurków. Najczęstszym zastosowaniem jest nurkowanie w jaskiniach, ale nurkowanie z brzegu też jest możliwe. Chociaż odległość 500 metrów oznacza długie płynięcie w pełnym sprzęcie, nie jest to duży problem, kiedy masz szybki skuter. Jeśli nurkowie zdecydują się używać skuterów w ten sposób, muszą jednak zaplanować, co zrobić, jeżeli DPV się zepsuje.

Awarie skutera mogą zdarzyć się z różnych powodów. W przeszłości było to głównie wyczerpanie baterii. Biorąc pod uwagę rozwój technologii produkcji baterii, nie jest to już problemem, oprócz nurkowań jaskiniowych, gdzie trzeba przepłynąć duże odległości lub jeśli nurkowie używają bardzo małych (lub starych) skuterów.

DPV mogą się zepsuć również z innych powodów, takich jak zaplątanie się śruby (w koralowce lub linki rybackie), uszkodzenie mechanizmu spustu lub awaria elektroniki, np. ze względu na przegrzanie lub zalanie. Skutery z wyższej półki mają funkcje bezpieczeństwa umożliwiające poradzenie sobie z *niektórymi* problemami pod wodą, np. zdejmowalne śruby lub przełączniki zapobiegające przegrzaniu, które omijają spust DPV i kontrolują elektronikę. Mimo to skutery pozostają potencjalnym słabym ogniwem i podczas planowania nurkowania należy uwzględnić plan działania w razie ich awarii.

Podczas wielu nurkowań na wodach otwartych rozwiązaniem w przypadku awarii DPV może być bezpośrednie wynurzenie na powierzchnię. Jednak jeśli skuter używany jest do odpłynięcia daleko od brzegu, może to być niezbyt przyjemne doświadczenie. Duży ruch łodzi jest często niebezpieczny dla nurków na powierzchni, a prądy mogą utrudnić lub uniemożliwić powrót na brzeg. Inną opcją jest holowanie przez innego nurka, o ile partnerzy mają odpowiednie przeszkolenie i wystarczająco silny skuter. W sytuacji, gdzie nie ma możliwości wynurzenia na powierzchnię (nurkowanie jaskiniowe), konieczny jest zapasowy skuter, ponieważ nurkowi używającemu płetw skończyłby się gaz, zanim dotarłby do wyjścia. Jak mówił jeden z moich instruktorów: „Nie jesteś w stanie wypłynąć z jaskini na płetwach, jeżeli wpłynąłeś na skuterze”.

DPV i kamery

Nurkowie pływający ze skuterem wzdłuż pięknej rafy robią bardzo fajne filmy. Muszą jednak w tym samym czasie sterować DPV, trzymać latarkę, kontrolować pływalność, sprawdzać zapas gazu i zwracać uwagę na innych członków zespołu. Równoczesne operowanie kijkiem do selfie i upewnianie się, że włosy dobrze wyglądają to o dwie rzeczy za dużo. Są jednak inne opcje: podczas planowania i dyskusji przed nurkowaniem razem z członkami zespołu wybierz miejsce, zostań tam, aby nakręcić film, następnie schowaj kamerę i kontynuuj nurkowanie. Inna możliwość to zamontowanie kamery na skuterze i nagranie całego nurkowania.

Wniosek

Niezależnie od tego, czy skutery są używane jako zabawka, czy jako narzędzie, mogą sprawić, że Twoje nurkowanie będzie o wiele fajniejsze. Jednak kompetentne i bezpieczne korzystanie z DPV wymaga szkolenia, praktyki, planowania i dyscypliny. Być może ten artykuł zainspiruje Cię do spróbowania i odkrycia nowego sposobu nurkowania, a jeśli już masz certyfikat DPV Diver – do rozwijania swoich umiejętności i nauki używania skutera tak, jak robią to nurkowie techniczni i jaskiniowi. Brum brum.

O autorze

[Tim Blömeke](#) uczy nurkowania rekreacyjnego i technicznego na Tajwanie i Filipinach. Jest również niezależnym pisarzem i tłumaczem oraz członkiem zespołu redaktorów Alert Diver. Nurkuje na rebreatherze Fathom CCR. Jeśli masz pytania lub komentarze, możesz skontaktować się z nim przez [blog](#) lub [Instagram](#).

Tłumacz: Agnieszka Kostera-Kosterzewska jest instruktorem nurkowania z Polski i oferuje prywatne nurkowania i kursy na wyspie Gozo, Malta. Pracuje również jako tłumacz dla PADI i DAN. Możesz sprawdzić jej profil na [Facebooku](#) lub wejść na stronę internetową [azurediving.net](#).